Nro 66.

KURYER LITEWSKI

Za dozwoleniem Naywyższego Rządu Nayiaśnieyszego CESARZA Imperatora Całey Rossyi.

Z WILNA 19. MAIA ROKU 1797. W PIĄTEK.

Dokończenie artykułu z Moſkwy 16. Kwietnia.

GL. *Wiazmitinow* duſz 750. *w Mińſkiey* Gubernii. A. T. K. *Soimonow* duſz 1200. A. T. K. Xże *Szczerbatow* duſz 800. Koniuſzy *Kehbinder* dożywociem dobra w *Inflantach*, i ſtopień TK. GL. *Lewaszew* duſz 1000. GL. *Berdeiew* 578. duſz w *Mało-Koſsyi*. GL. *Naſzczokin* duſz 500. GL. *Stupiczin* duſz 400. Wice Admirał *Mordwinow* duſz 1000. Marſzałek Dworu Graf *Tisenhausen* duſz 800. *Maître des ceremonies Waluiew* duſz 800. Łowczy *Potemkin* duſz 500. SK. *Tuczkow* duſz 800. i ſtopień A. S K. SK. *Peſtuchow* duſz 800. i ſtopień A. S. K. Marſzałek Dworu Naſtępcy Tronu Graf *Tołſtoi* duſz 600. SK. *Osipow* duſz 800. SK. *Mussin Puszkin* ſtopień Graffa *Roſsyiſkiey Imperyi*. SK. i Curator Akademii w *Moſkwie Cheraſkow* duſz 600. *SK. Sabłukow* duſz 500. SK. i Gubernator *Białey-Rusi Szegulin* duſz 497. w Gubernii *Mińſkiey*. SK. *Motczanow* duſz 400. SK. *Suczkow* duſz 400. GM. *Lezzano* duſz 400. GM. *Obreſkow* duſz 400. GM. Baron *Fersen* duſz 300. ASK. *Sudienkow* duſz 597. w *Mało-Rossyi* i ſtopień TK. ASK. *Alopeus* dusz 600. w Gubernii S. *Petersburskiey*, i ſtopień TK. ASK. *Troſczyńſki* duſz 1200. ASK. i Gubernator *Małey Roſsyi Batiurińſki* duſz 431. *w Mało-Roſsyi* ASK *Wołczkow* duſz 600. ASK. *Lewaszow* duſz 400. ASK. *Smirnow* duſz 300. SK. *Jełahin* duſz 300. ASK. *Aksakow* duſz 300. ASK *Borsow* duſz 300. ASK. i Gubernator *Twerſki Teils* duſz 300. ASK. *Zuiew* duſz 200. ASK. *Alexiew* dom Wice-Gubernatorſki, w S. *Petersburgu*. SK. *Neled. ſki Mielecki* duſz 800. SK. *Miłoradowicz* duſz 414. w *Mało-Roſsyi*. SK. i *Polic M. S. Petersburſki Czułkow* duſz 300. Wice-Prezydent Izby Handlowey *Dolińſki* duſz 288. w *Mało-Roſsyi*. SK. *Sokołowſki* duſz 250. SK. *Hablic* duſz 250. SK. *Donaurow* duſz 250. SK. *Borsow* duſz 200. SK. i Sekretarz *Sinodu Rudanowſki* duſz 200. SK. *Magnicki* duſz 100. Fligiel-Adjutant J. *Imperatorſkiey* Mci Półkownik *Driesen* duſz 250. Półkownik *Gerhard* duſz 250. Półkownik od Inżenierow Opperman duſz 200. Kapitan Floty *Sziszkow* duſz 250. Major *Wiſlicki* duſz 150. Półkownik *Petrekeiew* duſz 86. Kolleſki Konsyliarz *Politika* duſz 500. Kol. Kons *Italinſki* duſz 322. w *Mało-Roſsyi*. Kol. Kons *Pszenicznoi* duſz 250. Kol. Kons. *Stritter* duſz 200. Kol. Kons. *Leniwcow* duſz 200. Kol Kons. *Raygorodow* duſz 150. Kol. Kons. *Protopopow* duſz 150. Podpułkownik *Kiſielew* duſz 200. Major *Siemiwſki* duſz 120. Major *Andrejew* duſz 120. Major *Swietow* duſz 120. Sekretarz Sinodu *Sokołow* duſz 100. Kol. Kon. *Emirow* duſz 120. Kammer Furyer *Nasarow* 6. tyś. dzieſięcin ziemi w Gubernii *Tambowſkiey*. Szambellanowa *Landſkoi* duſz 600 Wdowa Gen. L. Xcia *Haharin* duſz 500. Wdowa G M *Maximowicz* duſz 293. w *Mało-Roſsyi*. Wdowa Koll Kons. *Mołczin* duſz 300 Trzy córki zmarłego GM *Nikolew* duſz każda 100. Wdowa ASK. *Aſseburg* roczney pensyi 2. tyś. rublow. KS. *Lonay* 10. tyś. rublow. GM. *Brink* pensyą ſwoiey randze przyzwoitą. Konſiliarz *Siburg* roczney pensyi 1500. rublow, i nad to 5. tyś. na raz jeden.

Na ſtopień Aktualnych Taynych Konſiliarzow poſtąpili Tayni Konsiliarze. Xże *Trubecki* 1. *Siwinin*, *Maſtow*, *Simolin*, *Kaſztalinſki*, *Rzewſki* 1. Graf *Razumowſki* Ambaſsador *w Wiedniu*. *Von der Oſten-Sacken*.

Taynemi Konsiliarzami zoſtali: *Koliczow* Szambellan i Miniſter w *Berlinie* Graf *Panin* Szambellan i członek Collegium Interessow Zagranicznych. *Kruse* Leib-medicus *Aepinus*, *Rogerson* Leib-medicus. *Chrapowicki* Prezydent bywſzy Sądu Sumiennego w *Połocku* *Meſtmacher* Miniſter w *Dreznie*. *Mengden* Gubernator *Ryski*. *Szaligin Michniew*. *Jakowlew Niekludow*. *Psaro*, *Recht ren* Miniſter *w Lizbonie* *Xże Kurakin*. *Krasno-Miłoszewicz* Gubernator *w Kijowie*. *Buhler* Miniſter *w Monachium*. *Lamsdorf* Gubernator *Kurlandzki*. *Rudinger* Gubernator *Wiburgski*. Xże *Odojewski* *Cziczerin*. *Iziedinow*. Graf *Rzewuski* Prezydent Izby Ciwiney *Bracławskiey*. *Polikarpow*. *Bek* Leib-Medicus.

Aktualnemi Szambellanami Kammenjukrowie: *Petrowo Salowowo*. *Zagrayski*, Xże *Golicin*.

Damy Dworu: *Mniszchowa*, *Kamińska*; *Nariszkinowa*, *Jiropkinowa*. *Dołhorukowa*, Graf. *Bezbo odko*, *Radziwiłłowa*. Kammer-Damy: *Nelidow*. *Obreskow*, *Wołkońska*, *Worońcow*. Gr: *Bezborodko*. *Bar. Wasilew*, *Izmaiłow*, *Haharinowa*, *Wasilczikowa*.

Order S. Katarzyny większego Krzyża:

Landgraf: Wdowa *Heſſen-Caſſel*, *Karolina Matilda Królewna W. Britannii*. Gr: *Matiuszkin*. *Czerniszew*. Daria *Sołtikowa*. Natalia *Sołtikowa*. Xżna Natalia *Repninowa*. Eudoxia *Bezborodko*.

Mnieyſzego Krzyża: Graf: *Skawrońska*. *Szuwałow*. *Elż: Zubow*, *Muſſin-Puszkin*. *Von Renne*. *de la Fond*. Anna *Kamińska*. Marina *Nariszkin*. Elż. *Jeropkin*. Kat. *Dołhorukowa*. Xżna *Radziwiłłowa*. *Protaſſow*, *Nelidow*, Anaſt. *Dołhorukowa*, *Oſtermann*, *Goleniczew-Kutuzow*, *Obreskow*, *Rżewska*, *Kurakin*, *Golicin*. Kat: *Kutuzow*, *Wałuiew*. *Łapuchin*, *Buxhewden*, *Pleszczeiew*.

z *Wiednia* 3. *Maia*.

Gazeta Dworſka dziś donoſi, że woyſka *Ceſarſkie* w obozie pod Stolicą dotąd ſtoiące, do odlegleyſzych Prowincyi *Auſtryackich* przenoſić ſię zaczęły. Do wiadomych iuż czynności woiennych nad *Renem*, to ieszcże przydać należy, iż Gen. *Francuzki Moreau*, przeprawiwſzy ſię pod *Diersheim* w 60 batalionow, attakował regimenta *Ceſarſkie* aż do *Bazilei* nad rzeką rozſtawione, i za *Offenburg* odparł. Nie uważaiąc na przewyższaiące nieprzyiacioł ſiły Gen *Sztaray*, poſtanowił uderzyć nayſilniey; lecz gdy od wyſtrzału karabinowego raniony zoſtał, zlecił dokonanie zamyſłów ſwoich Gen. *Oreilly*. W tym zdarzeniu obie ſtrony z równym męſtwem walczyły; iuż artillerya nasza 21. armat nieprzyiacielſkich zwaliła; 3. do 4. tyś. żołnierza, iak ſami wyznaią, trupem padło. Naoſtatek woyſka *Ceſarza Jmci* liczbą *Francuzow* ogromną zmordowane, nie mogły ich wyprzeć z opanowanego na początku ſtanowiſka. *Oreilly* raniony w niewolę ſię doſtał. Równy los potkał Gen. *Immens*. Zaſtąpił ich mieysce Gen. *Staader*; i odwrót w należytym porządku uczynił. Generał kommenderuiący *Latour* udał ſię do *Linkenheim*, zamyślaiąc opierać ſię dalszemu nieprzyiacioł wkraczaniu. Tu odebrana wiadomość o pokoiu, broń obu ſtronom z rąk wytrąciła.

Gdy ſię to działo na lewym ſkrzydle armii naszey, tegoż czasu na prawym Gen *Werneck* opierać ſię muſiał gwałtownemu attakowi *Francuzow* między *Ilbenſtadt* i *Gieſſen*. Gen. *Hoche* całą ſiłę wywarł przeciw Gen. *Elnitz*; co pomiarkowawszy *Werneck* z poſiłkiem nadciągnoł, odparł nieprzyiacioł, Generała *Ney* 100. ludzi, i 2. działa zdobył. Gen *Simschoen* na czele korpusu ſwoiego znaydował ſię także w nieuſtannym ogniu, zewſząd napaſtowany; wyszedł przecie ze wſzelkich niebespieczeńſtw, złączył ſię z Gen. *Kray* od *Neuwied* uſtępuiącym, ſtanoł pod *Russelsheim*; co ledwie ſię ſtało, nadeszły roſkazy z *Loeben* do kommenderuiących, ażeby i zawieſzenie broni ogłoszono.

Według liſtow z *Trieſtu* d. 20 Kwietnia pisanych, garnizon *Francuzki* 23 *Marca* wſzedłszy do tego miaſta, bardzo ſię dobrze ſprawował; nikomu naymnieyſzey krzywdy żołnierz nie uczynił; inaczey ſię działo po wioſkach okolicznych. Zapalone poſpólſtwo w *Rizmigna* wybiło ſtoiących Dragonow, a złączywſzy ſię w *Fiume* z odważnemi *Kroatami* weszło do *Trieſtu* d. 14. 300 *Francuzow* ku *Goertz* uſtąpiło, okrzyki radośne ſłyszeć ſię dały; trwało to do d. 17 tylko, przyszła na ten czas wiadomość, iż nieprzyiaciel w ſtraszney nadciąga ſile; a lubo z początku mieſzkańcy, których z ludem wieyſkim do 10 tyś. zbroynych liczono, opierać ſię chcieli; zapobiegł złemu Magiſtrat i Biſkup mieyscowy; *Francuzow* tegoż dnia powtórnie na załogę przyięto.

z *Londinu* 28. *Kwietnia z Gazety Berlińſkiey*.

Na flotcie *Lorda Bridport*, maytkowie żądali podwyższenia płacy dzienney od 28 groszy do 60. żywności więcey, i w lepszym gatunku niż dotąd, łagodnieyszego i pilnieyſzego obchodzenia ſię z choremi, więcey wolności w wyſiadaniu na ląd. Wybrali z pomiędzy ſiebie ſąd, wysyłali Deputowanych do zwierzchności; przyſięgli nie płynąć na morze, chyba gdyby ſię ukazał nieprzyiaciel, lub wypadła potrzeba przeprowadzenia flotty kupieckiey; broń i magazyny obieli; żadnemu Officyerowi nie byli poſłuſznemi, okazuiąc im iednak należne poszanowanie. Takie zaś między wſzyſtkiemi ieſt porozumienie ſię, iż prawie każdy okazywał naywiększą gorliwość do bronienia ſprawy powſzechney. Do pierwſzych prożb ſwoich, późniey nową przydali, ażeby ranionym do iednego, domy *inwalidow* i pensye wyznaczone były. Piiańſtwo u nich naymocniey ieſt karane. Nakoniec *Lord Spencer* wſzyſtko zaſpokoił, prożby maytkow przyięte; roſkazy Królewſkie względem zaſzłych odmian rozeſłane po wſzyſtkich okrętach; ukontentowanie ztąd ludu flotnego niewypowiedziane; część flotty iuż z portu ruſzyła.

Flotta Admirała *Jervis* z 22. okrętow i 15. fregat złożona, 1. Kwietnia ruſzywſzy z *Lisbony*, krąży teraz przed portem *Cadix*, flottę *Hiszpańſką* w zamknięciu trzymaiąc. Ponieważ zaś *Jervis* wzioł z ſobą bardzo wiele palnych okrętow, domyślamy ſię, iż zapalić *Hiszpańſkie* umyślił.

Wczora P. *Pitt* dokończył umowę z bankierami o pożyczenie 18. mill. F. S. 13. na rzecz ſkarbu *W. Brittannii*, półtora na *Irlandią*, poł czwarta zaś milliona dla *Ceſarza Jmci*. Maiąc zaś wzgląd na niſką cenę papierow, zamiaſt 18. 36. mill. F. S. zaciągnąć wypadło; procent od nich wynieſie 1,234.000 F. S. Podatki na opłacenie onego poſtanowił Parlament: na papier ſtęmplowany, Kontrakta, ſrebro, teſtamenta, wexle, drogi, groble, &c. P. *Fox*, *Scheridan*, i inne członki Oppozycyi próżno pokoy radziły. Wydatki tegoroczne wynoſić będą 43. mill. F. S. nie licząc kilku millionow, które przydać trzeba na wypłacenie żołdu maytkom podwyższonego we dwóynasob, &c.

Miaſta i Hrabſtwa całego Króleſtwa nie przeſtaią przeſyłać prożb do Króla Jmci, aby oddaleniem teraźnieyszych Miniſtrow pokoy

raczył przyśpieſzyć. Nikt wierzyć temu nie chce aby *Cesarz Jmć* mógł do oddzielnego z *Francyą* traktatu przyſtąpić bez dołożenia ſię *W. Brytańnii*; która ze wſzyſtkich sp zymierzeńcow naywierniey mu w tey woynie dopomagała. Prawda że w r. 1713. *Anna Królowa*, pierwsza wielki związek na poniżenie *Ludwika* 14 zerwała; na ten czas *Dóm Auſtryacki* ſwoim zoſtawiony ſiłom, niechętnie do ugody przychylić ſię muſiał. W *Irlandii* wielu mieſzkańcow Prowincyi *Ulſter* oſkarżonych o bunty, ogłoszono niewinnemi; świadkow zaś o krzywoprzyſięſtwo zapozwano. *Tippo-Saib* ma podobno nieprzyiacielſkie zamiary przeciw *Angielſkim w Indyi Wschodniey* osadom. Wyszedł iuż na czele 20. tyś. z ſtolicy ſwoiey *Seringapatnam*; Marattowie chcą do niego ſię przyłączyć. Z przylądka *Dobrey Nadziei* 4. Regimenta do *Madras* przeſłano.

Z *Portugallii* mamy wiadomość, że 3,600 piechoty, i 600 iazdy poſiłkowey, któreśmy niedawno wyſłali, ſzczęśliwie na mieyscu ſtaneły. *Hiszpania* iescze dotąd woyny nie wypowiedziała. Dwór *Lisbońſki* czynić ieſt gotow, co tylko może z honorem, ażeby iey uniknoł. W woyſku kraiowym wielki niedoſtatek prochu panował. *Jervis* przyrzekł temu zaradzić; ofiarę iego chętnie rząd przyioł. Armie dwóch narodow ſąſiedzkich iuż ſtoią bliſko na przeciw ſobie, czekaiąc w zupełney ſpokoyności na roſkazy gabinetowe. *Portugalſka* ſkłada ſię teraz z 33 tyś po większey części młodych rekrutow; hetmani Xże *Alafoens* 82 letni *weteran*. Na oſadę *Demarary*, którąśmy wydarli *Hollendrom*, attak woyſka *Hiszpańſkie* przypuściły niedawno, bez żadnego ſkutku.

Nadeſłany liſt z *Filadelfii* d. 8 Mar. zawiera:

Nie ieden podobno lękał ſię *Europeyczyk*, ażeby Elekcya dwóch pierwſzych Urzędnikow Rzpltey *Amerykańſkiey*, do krwawych rozruchow nie ſtała ſię pobudką. Rozumiano, iż oddalenie ſię na osobność *bohatera* i *Prawodawcy Washingtona*, będzie haſłem niezgod i kłótni, ktore nas o upadek mogą przyprawić. Lecz ci politycy nie wiedzieli, iak wielki ieſt rozſądek *Amerykańſkiego* ludu; ten mu od kolebki towarzyszył; ten dziś, zapobiegaiąc ſwarom domowym, na czele rządu poſtawił dwie osoby cnotliwe, które nie ieden miał za naczelnikow partyi narod dzielących. Może ich ſpoſob myślenia ieſt różny, odmienne w politycznych intereſsach prawidła; lecz *Adams* i *Jefferson* równie cnotliwi, równie wierni Oyczyźnie, równym zapewne krokiem zmierzać będą do uszczęśliwienia Prowincyi ziednoczonych. Dzień wczorayszy pamiętny będzie w dzieiach Rzpltey; *Washington* rządzić przeſtał; zaczoł *Adams*. Późniey damy wiadomość obſzernieyszą.

Gen. *Washington* ztąd wyiechał; odebrawszy od zgromadzonego narodu liczne dowody ſzacunku, przywiązania, i wdzięczności, na które cnotą i uſługami zarobił. Dziwiliśmy ſię proſtocie obyczaiow iego, gdy pierwsze urzędy Rzpltey piaſtował; dziś iako *Cincinnatus*, do ulubioney roli powraca. Rzadki przykład w dzieiach światowych, zaszczyt iedyny, bydź obrońcą, i Prawodawcą ſwoiey Oyczyzny, a nie pragnąć nad nią panowania.

z *Paryża* 26. *Kwietnia* z *Gazety Courier du B. R.*

Armia Renu i Mozelli z Bischofsheim Gen. en Chef do *Direktoriatu Wykonawczego* 23. *Kwietnia*.

Gen. Adjutant *Leclerc* od armii *Włoskiey* do *Paryża* jadący, podaie mi sposobność przeſłania rapportu o czynnościach armii pod moią będącey kommendą. Chęć wsparcia armii *Włoskiey*, i przyśpieſzenia pożądanego dawno pokoju, to ſprawiły, żeśmy ſię przez *Ren* przeprawić odważyli, mimo naywiękſze przeſzkody. Wſzyſtko ſię ſtało o godzinie 6. zmyslone attaki dwoma wprzód godzinami zaczęto. Generałowie *Duhem*, *Vandamme*, *Jordis*, w ogień prowadzili 17. 31. 16. i 101. pół-brygadę; po 1500 ludzi oraz jeden na ląd wyſiadało, gdyż zamiaſt 60. batow spodziewanych, ledwie 25. na czas przyśpieſzyły. Czynił co tylko mógł nieprzyiaciel, żeby nas już na brzegu ſtoiących, zepchnoł do *Renu*. Po naykrwawſzym potkaniu, gdy moſt wygotowano, i rezerwa do nas przybyła, zaczeliśmy czynić zaczepnie, ścigaiąc nieprzyiacioł do *Gegenbach*, doliny *Kinzing*, i *Offenburga*; *Kehl* w naszym jeſt ręku. i lepsze teraz zajeliśmy ſtanowiſka, niż roku przeſzłego przed oblężeniem tey twierdzy. Owocem zwycięſtwa ſą ſztandery, więcey 20. armat, wſzyſtkie ekwipaże, kaſsa woyſkowa, kantora generalnego ſztabu, do 4. tyś. brańcow, między któremi ſą Generał, i wielu Officyerow doſtoynych. Strata w zabitych z naſzey ſtrony wielka, nieprzyiacioł niezmierna. *Duhem* i *Desaix* ranieni w początku bitwy; *Jordis* i Gen. Adjutant *Demont* nieco poźniey. Wſzyſtkie półki na pochwałę zaſłużyły. *Auſtryackich* Generałow 4. jeſt ranionych; dowod bitwy z obu ſtron zaciętey.

Moreau.

Gen *Hoche* w liście ſwoim opisuie wſzyſtkie bitwy, które wygrał zacząwſzy od *Neuwied* aż do bram Frankfortu; wzioł 7 tyś. nieprzyiacioł, 7. ſtandarow, dział 27. &c. o tych mówiliśmy w poprzedzaiącey Gazecie.

Gen. *Buonaparte* d. 8. Kwietnia donosi iż Diwizya Gen *Serrurier Gratz* zaięła, jedno z nayznacznieyſzych miaſt *Cesarskich*, do 40. tyś. ludności maiące. Generałowie, którzy kommenderowali armią w *Tirolu* woiuiącą, przyłączyli ſię do główney przez dolinę *Drawy*, zoſtawiwſzy za ſobą mały korpus dla obserwacyi. (Ten później zbity pod *Veronę* uſtąpić muſiał.)

Uroczyſtość święta Wielkonocnego lud *Paryski* obchodził z wielkim nabożeńſtwem, jakiegośmy od lat kilku nie widzieli. Domyślaią ſię, że warunki przymierza z Królem *Sardyńskim* niedawno zawartego ſą naſtępu-

iące. 1. Rplta *Francuzka* gwarantuie Królowi wszystkie prowincye, które mu r. przeszłego po Traktacie *Turińskim* zostawiła. 2. Czyni mu nadzieię rozszerzenia granic przy pokoju powszechnym, czyli to wracaiąc część zawoiowanych kraiow; albo też dopomagaiąc do zabrania tych, do których Dom *Sabaudzki* z dawna rościł pretensye. 3. Dwór *Turiński* ma otrzymać miasto portowe, dla łatwieyszey kommunikacyi z wyspą *Sardinią*. 4. Król Jmść *Sardyński* da woyska 20. tyś. na własnym żołdzie, które aż do końca woyny społnie z *Francuzkiemi* czynić będą.

Dzień wczorayszy długo pamiętny będzie; Direktoryat doniosł Radzie 500. że pokóy z *Cesarzem i Rzeszą Niemiecką* podpisany został. Radość obywatelow niewypowiedziana. Cieszą się cnotliwi, zważaiąc, że ambicya, zemsta, zaniedbanie i wzgarda wszelakich prawideł sprawiedliwości, rozwięzłość obyczaiow, wszystkie nakoniec wyuzdane namiętności, pod pozorem świętey miłości Oyczyzny i wolności, szarpać *Francyą* przestaną; pokóy na lądzie pewny; już wszyscy powszechnie szczęśliwego *Buonaparte* przeznaczaią do zarządzania woyskiem do W. Britannii maiącym wylądować. Jedni smucą się *Jakobini*, bo narodu pożytek, dobro, i sława, prawdziwym dla nich jest nieszczęściem.

z Madritu 30. Marca z Gazety Frankfortskiey

Chociaż woyna nie jest jeszcze *Portugalczykom* zapowiedziana, czynią się jednak w całey *Hiszpanii* takie przygotowania, które żadney nieżostawuią wątpliwości, że jest nieuchronnie konieczną. Że już nadzieia ugodzenia się przyiacielskiego zniknela, i to będzie dowodem, iż Król Jmść *Katolicki* Xcia *Alvarez* mianował Generałem *en Chef* armii na granicach zgromadzoney. Do *Cadix* spodziewana jest Flotta, nad którey uzbroieniem w *Carthagena* pracuią naypilniey, ta wysadzić ma na ląd w *Algesiras* 2. bataliony Gwardyi *Szwaycarskiey*, *Wallońskiey* jeden, i regiment *Valencyi*. Po czym płynąć ma złączywszy się z eskadrą Portu *Cadix* do brzegow *Portugalskich*, w liczbie 42. okrętow i 25. fregat. Flottę *Angielską* potykać, i zemstę odnieść za klęskę haniebnie poniesioną w zeszłym miesiącu. Admirał *Langara* zasłużył na wdzięczność Narodu całego, stosuiąc się w wyborze Kommendanta sił morskich do opinii powszechney. Ta zaś jednogłośnie na ten urząd ważny od początku woyny wzywała Admirała *Massaredo*, niewinnie od służby usunionego. Jle skarb może wystarczyć, daie pieniądze na opatrzenie Flotty, i twierdz od *Portugalii* granicznych. Rozumieliśmy, że pokóy między Oycem S. i *Francyą* zawarty, wstrzyma wyiazd 3. pierwszych Prałatow *Hiszpańskich*, jednakże na usilne żądanie Xcia pokoju w drogę ruszyć musieli.

z Mediolanu 22. Kwietnia z teyże Gazety.

List Gen. *Buonaparte* do Administracyi naszey pisany, nie mógł zupełnie zaspokoić *Lombardzkich patriotow*, dotąd lękać się nie przestaią zwrótu *Włoskich* Prowincyi pod panowanie *Domu Austryackiego*. Bardzo wielu takich jest obywatelow, co jakby świadkami byli podpisanego taiemnie w *Leoben* pokoju, głośno twierdzić śmieią, że to wkrótce nastąpić musi; czas prawdę odkryie, nim rzecz się wyświeci, policya, chociaż między nadzieią i boiaźnią wątpliwa, zapobiegaiąc kłótniom wyniknąć mogącym z opinii politycznych, w więzieniu osadzić kazała osoby rządowi nowemu podeyrzane.

Dziś przybiegł tu kuryer z *Paryża* wysłany od Reprezentanta naszego *Serbelloni*. Przywiozł on pocieszną dla rewolucyonistow wiadomość, iż Direktoryat Wykonawczy po długiey przewłóce, ostateczny d. 13. dał wyrok względem przyszłey niepodległości *Lombardyi*. Potrzebne instrukcye Gen. *Buonaparte* są przesłane. Policya kraiowa w tych dniach zaleciła wszystkim *Lombardyi* mieszkańcom nosić kokardę *Lombardzką* lub *Francuzką*. Nie posłuszni miesięcznym więzieniem, i stratą urzędow cywilnych, woyskowych, lub duchownych będą karani.

Buonaparte z główney kwatery *Judenburg* list pisał d. 9. do *Doży Weneckiego*, skarżąc się, że po wszystkich Prowincyach Rpltey lud porwał się do broni, kilka set *Francuzow* zamordował, i tyle sobie pozwolił, że przyiaźń między dwóma narodami dłużey utrzymaną bydź nie może. Grozi zemstą, którą pała armia *Włoska*, za niewinne braci swoich pobicie; daie czasu 24. godziny, po których upłynieniu Senat Adjutantowi Gen. *en Chef* ma odpowiedzieć, woynę czyli też pokóy obiera? Oświadczaiąc się na koniec, że jeśli sprawiedliwość odmówiona będzie, oręża *Francuzkiego* pogrom dokaże, iż lud *Wenecki* rządcom swoim błogosławić będzie za czasem, iż do ugody przystąpić nie chcieli.

W drugim liście do Ob. *Lallemand* Posła *Francuzkiego w Wenecyi* pisanym, wyraża *Buonaparte*, pod iakiemi warunkami chce się ugodzić z Senatem. 1 Ktokolwiek zatrzymany iest w więzieniach Rzpltey za opinie polityczne, lub okazane do prawideł *Francuzkich* przywiązanie, wraz ma bydź na wolność puszczony. 2. Woyska *Weneckie* ze wszystkich Prowincyi lądowych ustąpią, do których od 5. miesięcy na stanowisko są zprowadzone z kraiow odległeyszych. 3. Chłopi i wieśniacy, których użyto za narzędzie do teraźnieyszych niepokoiow, niezwłócznie bydź maią rozbroieni. 4. Ukarać należy tych przykładnie, co lud wzburzyli do zpalenia domu Konsula *Francuzkiego w Zante*; mieszkanie zaś kosztem skarbu *Weneckiego* ma bydź na nowo zbudowane; 5. Kapitan okrętu *Weneckiego Francuzom* wydan będzie, który się odważył dać ognia do fregaty *Francuzkiey*; że zaś on tym postępkiem był przyczyną uyiścia flottilli Kupieckiey *Austryackiey*, która z *Triestu* płyneła, przed pogonią Kapitana *Sibille*, Senat *Wenecki* wartość pomienionych okrętow z ich ładunkiem zapłaci. Inne warunki nie wiadome.

Nro 66.

DODATEK DO KURYERA LITEWSKIEGO

Z WILNA 19. MAIA ROKU 1797. W PIĄTEK.

z Verony 23. Kwietuia z teyże Gazety.

Lud całey Prowincyi naszey powstał w massie na *Francuzow*; dziś liczemy 45. tyś. uzbroionych wieśniakow, ak w pospolitym ruszeniu bywać zwykło. *Insurgenci* naprzód opanowali *Chiusa*, część garnizonu wyrznięto; pozostałych 90 poszli w niewolę; 2. armaty, magazyn zbożowy, wodek i oliwy im się dostał. Wczora w murach naszych 4. godzinna była potyczka; 600 ludzi do załogi należących pospólstwo zrąbało, reszta się zchroniła do 3. zamkow; ztamtąd nieustannie do miasta szturmuią, bez znacznego domow uszkodzenia; nawzaiem do nich ognia daiemy. Po zakończoney rozprawie uyrzeliśmy wieżdżaiącego Hr. *de Neuperg* Officyera od armii *Laudona*. Przywitał go lud radosnym wołaniem: *niech żyie Cesarz! niech żyie S. Marek!* Przybył zaś dla umòwienia się z *Francuzami* względem zawieszenia broni. A ponieważ Kommendant *Francuzki* w twierdzach był zamknięty, prosił o pozwolenie *Neuperg*, aby się mógł z nim widzieć. *Verończykowie* na to zezwolili bez żadney trudności. Dopełniwszy co mu było zleconym, odiechał do *Tirolu*. Mamy iuż w reku więcey 2. tyś. nieprzyiacioł. Gen. *Battaud* oświadczył się bombardować miasto; lud mu pogrozil, że za rzuceniem każdey bomby 20. brańcow i 4. kobiety rozstrzelać każe.

Chęć pozbycia się nienawistnych cudzoziemcow nie wygasła po odebraney wiadomości o zawartym pokoiu między Cesarzem i Rzpltą *Francuzką*. Gmin spodziewa się w krótce przymusić załogę zamkow strzegącą do poddania się w niewolę, 600. ludzi z *Brescia* przybyłych, chciało przeyść *Adigę* pod *Pescantina*; lecz odpor tęgi znalazłszy w mieyscu innym przeprawiać się musieli; potym zrabowali mieysce namienione, domy zpalono, mieszkańce rozpedzeni. Zbliżył się wiec ten korpus do *Verony*, zaioł górę *S. Leonarda*, i przedmieście *S. George*: czekaiąc zaś na posiłki z *Peschiera* i *Salo* spodziewane, szańce sypać zaczoł. Z naszey strony, doczekaliśmy się 600 żołnierzy *Słowieńskich* pod kommendą Kawalera *Erizzo*, z artilleryą i ammunicyami; ieszcze inne woyska maią nadciągnąć.

W wielkim niebespieczeństwie bliskiey zguby widzieliśmy *Francuzow*, gdy przyszedł roskaz broni zawieszenia. Kommunikacya między *Mantuą*, *Mediolanem*, i obozem Gen. *Buonaparte* była przeciętą: *Laudon* do pierwszego miasta przystępuiąc, możeby one wydarł nieprzyiacielowi; tłumy pospòstwa niezliczone trzymaią w opasaniu 3 tyś *Francuzow* w *Castelnuovo* stoiących. Woysko ich iuż opuściło *Rivoli*, most na *Adidze* zpaliło, i cofnęło się do *Peschiera*. Ztąd 6. batalionow kommenderuiący wysłał na wzmocnienie załogi Mantuańskiey.

z Rzymu 9. Kwietnia z Gazety Frankfortskiey

Na skutek traktatu z *Francyą* zawartego, wybrano naypięknieysze obrazy i posągi, ktòre się w naszey stolicy mogły znaydować, i na 10. wozach odesłano do *Bononii*, gdzie na ich przybycie czekaią wyznaczeni Kommissarze.

z Pesth 22. Kwietnia z Gazety Berlińskiey.

Nadzwyczayne *Stanow Węgierskich* Zgromadzenie odprawiło się dnia dzisieyszego, pod prezydencyą *Arcy Xcia Palatina*. Po zalimitowaniu iednomyślnie przytomni zawołali: *niech żyią Król i Palatinus! umieraymy za nich, za Dóm Austryacki, i za własność naszą.* Postanowiono: ażeby cały narod *Węgierski* w massie powstał. Każdy Szlachcic huzara z sobą mieć powinien. Od lat 16 do 60 każdy człowiek pòydzie do obozu. Nie maiącym koni, narod ich dostarczy. Prócz pistoletow i szabli, innego oręża nikt nie użyie. Kawaleryi wybraney 20. tyś wraz przez *Croacyą* i *Pettau* pòydzie do *Stiryi* tył nieprzyiaciołom zaymuiąc: 30 tyś przez *Carlstadt* i *Fiume* pociągną. Reszta łączyć się ma pod *Neustadt* z massą ludu *Austryackiego*. Jeśliby zaś nad spodzianie w poczcie wiernych i walecznych *Węgrzynow*, znalazł się tchórz i zdrayca, natychmiast, i bez żadnego wyłączenia, będzie rozsiekany.

z Sztokolmu 18. Kwietnia z Gazety teyże,

Za roskazem *Króla Jmci* wszystkie wydatki skarbu publicznego dla służących osob tak w cywilnym stanie, iako też w departamencie woyskowym. codziennie, i bardzo znacznie się zmnieyszaią: zatrudnia się dziełem kraiowi pożytecznym udzielna Kommissya. Też samo dzieie się u Dworu Królewskiego. Ustanowiona od Xcia Regenta w *Stockholmie* i *Stralsund* artillerya konna, na piechotę prze-

mieniona zoſtała. Część w naszym mieście dotąd ſtoiącą, w przyſzłym mieſiącu odesłać maią do drugiey, która w *Stralsund* ma kwatery. Kommiſſya woienna r. 1791. uſtanowiona od chwalebney pamięci *Guſtawa* 3 pod czas małoletności teraźnieyszego *Monarchy* uſtała, teraz ieſt przywrócona, i zarządzeniem ſiły zbroyney Króleſtwa na lądzie i morzu zatrudniać ſię będzie.

z Warszawy 12. *Maia.*

Gen. *Wendeſſen* tuteyſzy Gubernator odebrał niedawno wiadomość od Xcia *Moldawii Callimachi*, że dla utwierdzenia harmonii od lat wielu panuiącey między Dworem *Pruſkim* i *Portą Ottomańſką*, tey Ambaſſador do *Berlina* przeznaczony *Arin Ali Efendi* iuż ſtanoł w *Jaſsach*, i przed końcem *Maia* do *Warszawy* przybyć poſtanowił, zkąd po krótkim zabawieniu w dalszą drogę ma iechać.

z Frankfortu 1. *Maja z teyże Gazety.*

Arcy Xże Karol d. 27. Kwietnia przybył do *Durlach* z *Saltzburga*. Główna jego kwatera dziś z pomienionego miaſta do *Stutgard* będzie przenieſiona, kancelarya zaś do *Canſtadt*. dokąd też i poczta obozowa poſzła z *Frankfortu*. Gen. Adjutant *Leclerc* d. 22 przeieżdżał przez *Strasburg do Paryża*, całe miaſto illuminowane było z okoliczności pokoju zawartego. Kuryerowie z *Leoben* do Generałow *Hoche i Moreau* przyſłani, do *Styryi* już powrócili. Inny z *Paryża* do Gen *Hoche* przywiozł wiadomość, że Direktoryat wykonawczy gęſtym z dział ſtrzelaniem pokóy obwieścił, *kady* bez żadney trudności maią go *ratifikować*. 4. bataliony Grenadierow *Auſtryackich* u nas załogą ſtoiące, jutro wynidą; regiment *Manfredini* mieysce ich zaſtąpi.

Gen. *Werneck* d. jutrzeyſzego z *Offenbach* główną kwaterę przenosi do *Frankfortu*, piſał do Gen. *Hoche* w tych wyrazach:

Dochodzą mnie wiadomości, Generale, że woyſka *Francuzkie* na prawym brzegu *Renu* wybieraią kontrybucye. Rozumiałem że umówione broni zawieſzenie między armiami naſzemi, jako na przedugodnich pokoju warunkach zasadzone, powinno kraie *Niemieckie* od wſzelkiego zaſłonić pokrzywdzenia. Mam nadzieię, Generale, że mieſzkańcom okażeſz względną ludzkość, jakiey doznaią Prowincye za *Renem* podbite, które twoiey opiece Dirrektoryat powierzył, 28. Kwietnia.

Werneck.

Odpiſał Gen. *Hoche z Friedberg* 29. Kwietnia r. 5. RP. odebrałem liſt twóy Generale, ſprawiedliwie ſię ſpodziewaſz, że równy wzgląd mieć będę na wſzyſtkie Prowincye, dawniey lub poźniey orężem *Francuzkim* zaięte, na te naywiękſzy, które od przyrodzenia ſą upoſledzone, nieludne, i ubogie. Mogły ſię wydarzyć jakowe pokrzywdzenia; ſłuſzność zanieſionym do ciebie ſkargom przyznaię: znaſz naylepiey Generale; w wielkich armiach trudno czasem złemu zapobiedz; zaradzić, gdy ſię ſtałc, Kommenderuiący powinien: w liczbie uczciwych i walecznych żołnierzy, których liczę wiele tyſięcy, mogło ſię wcisnąć kilku oſzuſtow i ſwawolnych, z tych cały nierząd, łupieſtwo, i rozpuſta. Niech jak chce będzie, mam nadzieię, że krzywd znacznych nie wyrządzono nikomu, mam na to nieuſtanną baczność, jesliby zaś od tąd ſtało ſię co podobnego, maſz ſłowo moie, iż winowaycy bez względu żadnego przed czołem i w obliczu armii *Sambry i Mozy* zhańbieni będą.

Hoche.

DONIESIENIE

Jego Królewſkiey Mości Południowa Pruſka Regencya w Warſzawie zapozywa ninieyſzym edyktalnie na inſtancyą Karola Puhler naſtępuiących, z mieysca zamieſzkania niewiadomych Dłużnikow, u Niego zaſtawy maiących.

1. Ur: Kochanowſkiego.
2. Ur: Krasnodębſkiego, bywſzego Polſkiego Rotmiſtrza,
3. Ur: Dobet, bywſzego Polſkiey Mennicy Regenta,
4. Ur. Barona de Wendorf Maltańſkiego Kawalera.
5. Ur: Kayserling, bywſzego Polſkiego Półkownika,

a to w ten ſposob, aby ſię w przeciągu trzech mieſięcy, a naypóźniey na terminie zawitym dnia 2go Auguſta c. Urodz Kochanowſki i Ur: Krasnodebſki, 5go ejusdem Ur: Dobet i Ur: Wendorf, a 7go ejusdem Ur: Kayserling przed Deputatem Regencyi Konſiliarzem Margraffem w Rezydencyi tuteyſzey Kraiowey Regencyi, albo oſobiście, albo przez ſadownie umocowanego i dokładnie zainformowanego Plenipotenta, na którego onym ſię tuteysi juſtitiæ Kommiſsarze Kryminalny Konſyliarz Krieger, Kryminalny Konſyliarz Reſteiner i Juſtitiæ Kommiſsarze Klettke, Wlokka, Ur: Winterfeld i Lutterkorth nominuią, ſtawili ſię względem wykupienia danych w zaſtaw Puhlerowi rzeczy za oddaniem pożyczoney na zaſtaw Summy z Prowizyami i koſztami, tłumaczenie ſwe podali, w nieſtawieniu ſię zaś oczekiwali, iż uznano będzie, żeście zanieſione przez Puchlera okoliczności we wſzyſtkim zaocznie przyznali, a tak to co prawo mieć chce przeciw Wam uſtanowiono będzie, na co potym publiczna ſprzedaż zaſtawow naſtąpić ma.

Nakoniec przy wyciśnieniu większey Regencyi Pieczęci i zwyczaynym podpiſie.

w Warſzawie dnia 14. *Marca* 1797. *Roku.*